

AN BILLE UM BORD NA GAEILGE, 1978 BORD NA GAEILGE BILL, 1978

*Mar a ritheadh ag Dáil Éireann
As passed by Dáil Éireann*

RIAR NA nALT

Alt

1. Minithe.
2. An Bord a bhunú.
3. Feidhmeanna agus cumhachtaí an Bhoird.
4. Comhaltaí an Bhoird.
5. Luach saothair agus caiteachais comhaltaí an Bhoird.
6. Comhaltaí an Bhoird d'éirí as oifig, bheith dícháilithe, etc.
7. Comhalta den Bhord do noctadh leasa i gcomhaontú a bheartaithear a dhéanamh.
8. Séala an Bhoird.
9. Cruinnithe agus nós imeacha an Bhoird.
10. Foireann an Bhoird.
11. Aoisliúntas.
12. Fostaí don Bhord a bheith ina chomhalta den Oireachtas.
13. Feidhmeanna an Bhoird a chomhlíonadh.
14. Bronntanais don Bhord.
15. Meastacháin ón mBord.
16. Deontais don Bhord.
17. Cuntas agus iniúchadh.
18. Tuarascáil bhliantúil.
19. An Bord do thabhairt eolais don Aire.
20. Caiteachais.
21. Gearrtheideal agus tosach feidhme.

AN BILLÉ UM BORD NA GAEILGE, 1978
BORD NA GAEILGE BILL, 1978

BILLE

T 1 dá ngairtear

ACHT DO BHUNU BORD, AR A dTABHARFAR BORD NA 5
 GAEILGE, D'FHONN AN GHAEILGE A CHUR CHUN
 CINN AGUS, GO hAIRITHE, A hUSAID MAR THEANGA
 BHEO A LEATHADH I MEASC AN PHOBAIL, DO
 SHAINIU COMHDHEANAMH, CUMHACHTAI AGUS
 DUALGAIS AN BHOIRD AGUS DO DHEANAMH SOCRU 10
 I dTAOBH NITHE EILE A BHAINNEANN LEIS NA NITHE
 SIN.

ACHTAITEAR AG AN OIREACHTAS MAR A LEANAS:

Mínithe.

1.—San Acht seo—

tá le “an Bord” an bhrí a shonraítear in alt 2 (1) den Acht seo; 15
 ciallaíonn “an tAire” Aire na Gaeltachta.

An Bord
a bhunú.

2.—(1) Bunófar, de bhua an ailt seo, comhlacht (dá ngairtear
 “an Bord” san Acht seo) ar a dtabharfar Bord na Gaeilge.

(2) Beidh an Bord ina chomhlacht corporaithe agus comharbas
 suthain aige agus beidh cumhacht agartha aige agus beidh sé 20
 inagartha faoina ainm corporaithe agus beidh cumhacht aige talamh a
 fháil, a theachtadh agus a dhiúscairt.

Feidhmeanna
agus cumhachtat
an Bhoird.

3.—(1) Déanfaidh an Bord an Ghaeilge, agus go háirithe a húsáid
 mar theanga bheo agus mar ghnáthmheán cumarsáide, a chur chun
 cinn.

(2) Chun a fheidhmeanna a chomhlónadh féadfaidh an Bord aon
 ní is iomchuí leis a dhéanamh ag teacht leis an mbeartas ginearálta
 a bheidh údaraithe ag an Aire, tar éis dó dul i gcomhairle le haon
 Aire Rialtais eile lena mbaineann i ndáil leis na feidhmeanna sin.

(3) Beidh d'fheidhmeanna ginearálta ag an mBord, faoi réir aon 30
 Aire Rialtais a bheith freagrach i ngné áirithe bheartais i ndáil leis an
 nGaeilge, bearta agus nósanna imeachta a bhaineann leis an nGaeilge
 a fhorbairt, a chomhordú agus a mheas agus cúnamh a thabhairt ina
 leith.

(4) Féadfaidh an Bord comhairle a thabhairt d'Aire Rialtais maidir 35
 le hábhar a bhaineann leis an nGaeilge agus comhairle, cúnamh agus
 comhoibriú a thabhairt do Roinn Stáit nó do chomhlacht reachtúil
 nó do chomhlacht eile maidir le hábhar den sórt sin.

(5) D'ainneoin aon ní san alt seo, leanfaidh Róinn Stáit nó comhlacht reachtúil nó comhlacht eile d'aon fheidhm a chomhlíonadh i ndáil leis an nGaeilge a bhfuil an Róinn nó an comhlacht freagrach inti.

5 (6) Féadfaidh an Bord, ag teacht leis an mbeartas dá dtagraítear i bhfo-alt (2) den alt seo, deontas a thabhairt d'aon duine, nó airgead a airleacan chun aon duine, de rogha an Bhoird agus faoi réir aon téarmaí agus coinníollacha is cuí leis.

4.—(1) Is iad a bheidh ar an mBord cathaoirleach agus aon 10 ghnáthchomhalta dhéag ar a mhéid. Comhaltaí an Bhoird.

(2) Is é an tAire a cheapfaidh gach comhalta den Bhord agus féadfaidh sé aon chomhalta den Bhord a chur as oifig.

(3) Beidh comhalta den Bhord i seilbh oifige ar feadh cibé tréimhse nach faide ná cúig bliana a chinnfidh an tAire nuair a bheidh sé á 15 cheapadh, mura túisce a éagfaidh sé, a éireoidh sé as oifig, a thiocfaidh sé faoi dhícháilfacht nó a chuirfear as oifig é.

(4) Féadfar comhalta den Bhord a athcheapadh ar a thréimhse oifige do dhul in éag le himeacht aimsire.

(5) Beidh comhalta den Bhord i seilbh oifige ar cibé téarmaí 20 (seachas téarma maidir le híoc luach saothair agus liúntas le haghaidh caiteachas) a chinnfidh an tAire nuair a bheidh an comhalta á cheapadh.

(6) Líonfaidh an tAire aon chorrfholúntas a tharlóidh i measc comhaltaí an Bhoird trí dhuine a cheapadh ann, agus beidh duine a 25 cheapfar amhlaidh i seilbh oifige go ceann a mbeidh fágtha de thréimhse oifige a réamhtheachtaí.

5.—focfar le comhalta den Bhord, as cistí a bheidh faoina réir ag 30 an mBord, cibé luach saothair (más ann) agus liúntais le haghaidh caiteachas a chinnfidh an tAire ó am go ham le toiliú Aire na Seirbhise Poiblí. Luach saothair agus caiteachais comhaltaí an Bhoird.

6.—(1) Féadfaidh comhalta den Bhord éirí as a oifig mar chomhalta trí litir a bheidh difrithe chun an Aire, agus glacfaidh an t-éíri as éifeacht nuair a gheofar an litir.

(2) Beidh comhalta den Bhord dícháilithe chun oifig a shealbhú 35 (agus scoirfidh sé d'oifig a shealbhú) má bhreithnítéar ina fhéimheach é nó má dhéanann sé imshocrafocht nó comhshocrafocht le creidiúnaithe nó má ghearrann círt dlínse inniúla prfósúnacht nó pianseirbhís air.

(3) I gcás a ndéanfar comhalta den Bhord a ainmniú lena thoghadh 40 chun ceachtar Tí den Oireachtas nó mar chomhalta de Sheanad Éireann scoirfidh sé air sin de bheith ina chomhalta den Bhord.

(4) Duine a bheidh de thuras na huaire i dteideal faoi Bhuan-Orduithe cheachtar Tí den Oireachtas suí sa Teach sin beidh sé dícháilithe chun bheith ina chomhalta den Bhord.

45 7.—(1) Comhalta den Bhord a bhfuil aon leas aige i gcomhlacht a mbeartasónn an Bord comhaontú a dhéanamh leis, nó a bhfuil aon leas aige i gcomhaontú a bheartasónn an Bord a dhéanamh, nochtfaidh sé don Bhord go bhfuil an leas sin aige agus cad é an leas é agus ní ghlacfaidh sé páirt in aon phlé nó cinneadh ag an mBord maidir 50 leis an gcomhaontú a bheartaítear a dhéanamh.

(2) Déanfar nochtadh faoin alt seo a thaifeadadh i miontuairiscí an Bhoird.

Comhalta den Bhord do nochtadh leasa i gcomhaontú a bheartaítear a dhéanamh.

Séala an Bhoird.

8.—(1) Soláthróidh an Bord séala dó féin a luaithe is féidir tar éis a bhunaithe.

(2) Fiordheimhneofar séala an Bhoird le síniú chathaoirleach an Bhoird nó comhalta éigin eile den Bhord a bheidh údaraithe ag an mBord gníomhú chuige sin mar aon le síniú comhalta d'fhoireann an Bhoird a bheidh údaraithe ag an mBord gníomhú chuige sin. 5

(3) Tabharfaidh gach cúirt bhreithiúnais aird bhreithiúnach ar ghnáthshéala an Bhoird, agus gach doiciméad a airbheartóidh gur ionstraim é a rinne an Bord agus a bheith séalaithe leis an ngnáthshéala agus a bheith fianaithe de réir an ailt seo déanfar, mura 10 suifear a mhalaire, é a ghlacadh i bhfianaise agus a mheas gurb é an ionstraim sin é gan a thuilleadh cruthúnais.

Cruinnithe agus nós imeachta an Bhoird.

9.—(1) Tionólfaidh an Bord cibé, cruinnithe, agus cibé méid cruinnithe is gá chun a fheidhmeanna a chomhlíonadh go cuí.

(2) Is é is córam do chruinniú den Bhord an tromlach is íse de lón 15 comhaltaí an Bhoird tráth an chruinnithe.

(3) Ag cruinniú den Bhord—

(a) is é cathaoirleach an Bhoird, má bhíonn sé i láthair, a bheidh ina chathaoirleach ar an geruinniú,

(b) mura mbeidh agus fad nach mbeidh cathaoirleach an Bhoird 20 i láthair nó má bhíonn oifig an chathaoirligh folamh, roghnóidh na comhaltaí den Bhord a bheidh i láthair duine dá lón chun bheith ina chathaoirleach ar an geruinniú.

(4) Cinnfear gach ceist a éireoidh ag cruinniú den Bhord le 25 tromlach vótáí na gcomhaltaí a bheidh i láthair agus a vótálfaidh ar an gceist agus, i gcás na vótáí a bheith roinnté go cothrom, beidh an dara vótá nó vótá réitigh ag cathaoirleach an chruinnithe.

(5) Féadfaidh an Bord gníomhú d'ainneoin folúntas nó folúntais i measc a comhaltaí. 30

(6) Faoi réir an Achta seo rialóidh an Bord, le buan-orduithe nó ar shlá eile, nós imeachta agus gnó an Bhoird.

Foireann an Bhoird.

10.—(1) Ceapfaidh an Bord cibé daoine agus cibé lón daoine le bheith mar fhoireann ag an mBord is cuí leis an mBord ó am go ham.

(2) Cinnfidh an Bord ó am go ham lón, gráid, seilbh oifige agus 35 coinnfiollacha seirbhise fhoireann an Bhoird.

(3) Iocfar le comhalta d'fhoireann an Bhoird cibé luach saothair agus liúntais a chinnfidh an Bord ó am go ham le toiliú Aire na Seirbhise Poiblí.

(4) Féadfaidh an Bord tráth ar bith aon comhalta d'fhoireann an 40 Bhoird a chur ó bheith ina comhalta dá fhoireann.

Aoisliúntas.

11.—(1) A luaithe is caothúil tar éis bunú an Bhoird, ullmhóidh an Bord agus curfidh faoi bhráid an Aire scéim nó scéimeanna chun aoisliúntais i bhfoirm pinsin, cnapschuime nó aisce a dheonú do comhaltaí cuí d'fhoireann an Bhoird nó ina leith.

45

(2) Déanfaidh an Bord scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire faoin alt seo, má cheadaonn an Aire í le comhthoiliú Aire na Seirbhise Poiblí, a chur i gcrích de réir a téarmaí.

(3) Féadfaidh an Bord tráth ar bith, le ceadú an Aire agus le comhthoiliú Aire na Seirbhise Poiblí, scéim faoin alt seo a leasú.

(4) Socróidh scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire agus a cheadófar faoin alt seo an tráth scoir agus na coinníollacha scoir do na daoine

5 uile a mbeidh aoisliúntais infócha leo faoin scéim, agus féadfar tráthanna éagsúla agus coinníollacha éagsúla a shocrú i leith aicmeí éagsúla daoine.

(5) Má bhíonn aon díospóid ann i dtaobh éileamh aon duine ar aon aoisliúntas, nó i dtaobh méid aon aoisliúntais, is infócha de bhun 10 scéime faoin alt seo, curfear an díospóid sin faoi bhráid an Aire lena cinneadh, ach sin faoi réir comhaontú Aire na Seirbhise Poiblí.

(6) Ní dheonóidh an Bord aon phinsean, aisce, liúntas nó iocaíocht eile ná ní dhéanfaidh an Bord aon chomhshocrafochtaí eile chun pinsean, aisce, liúntas nó iocaíocht eile a chur ar fáil ar chomhalta 15 d'fhoireann an Bhoird d'éirí as, do scor nó d'fháil bháis, ach amháin de réir scéime arna ceadú faoin alt seo.

(7) Gach scéim a chuirfear faoi bhráid an Aire agus a cheadófar faoin alt seo leagfar i faoi bhráid gach Tí den Oireachtas a luaithe is féidir tar éis a ceadaithe agus má dhéanann ceachtar Teach, laistigh 20 den lá is fiche a shuifidh an Teach sin tar éis an scéim a leagan faoina bhráid, rún a rith ag neamhniú na scéime, beidh an scéim ar neamhniú dán réir sin, ach sin gan dochar do bhailliocht aon nf a rinneadh roimh sin faoin scéim.

25 12.—(1) I gcás a ndéanfar comhalta d'fhoireann an Bhoird a ainmniú mar chomhalta de Sheanad Éireann nó lena thoghadh chun ceachtar Tí den Oireachtas beidh sé ar iasachta ó fhostaíocht an Bhoird agus ní focfaidh an Bord leis, ná ní bheidh sé i dteideal go bhfaighidh sé ón mBord, aon luach saothair ná liúntas.

30 (a) i gcás é a ainmniú mar chomhalta de Sheanad Éireann, in aghaidh na tréimhse dar tosach an tráth a ghlacfaidh sé leis an ainmniú agus dar críoch an tráth a scoirfaidh sé de bheith ina chomhalta den Teach sin,

35 (b) i gcás é a ainmniú lena thoghadh chun ceachtar Tí acu sin, in aghaidh na tréimhse dar tosach tráth a ainmnithe agus dar críoch an tráth a scoirfaidh sé de bheith ina chomhalta den Teach sin nó a chinnfidh toghchán air nó a tharraing-eoidh sé siar ó bheith ina iarrthóir, de réir mar is iomchuí.

40 (2) Duine a bheidh de thuras na huaire i dteideal, faoi Bhuan-Orduite cheachtar Tí den Oireachtas, suí sa Teach sin beidh sé, fad a bheidh sé i dteideal amhlaidh, dícháilithe chun bheith ina fhostaíocht don Bhoird.

45 13.—Féadfaidh an Bord aon cheann dá feidhmeanna a chomh-líonadh trí aon chomhalta den Bhoird, trí aon fhochoiste den Bhoird ní trí aon chomhalta d'fhoireann an Bhoird a bheidh údaraithe go cui chuige sin ag an mBord.

50 14.—Féadfaidh an Bord bronntanais airgid, talún ná maoine eile a ghlacadh ar cibé iontaobhais agus coinníollacha (más ann) a shonróidh an deontóir, ach ní ghlacfaidh sé bronntanas má bhíonn aon choinníoll den sórt sin ar neamhréir le feidhmeanna an Bhoird.

55 15.—Cuirfidh an Bord faoi bhráid an Aire gach bliain, tráth nach déanaí ná cibé dáta a cheapfaidh an tAire agus i cibé foirm a iarrfaidh sé, meastachán ar an méid airgid a bheidh ag teastáil ón mBord faoi chomhair na bliana airgeadais ina dhiaidh sin, mar aon le haon mheastachán eile a iarrfaidh an tAire nó an tAire Airgeadais.

Feidhmeanna an Bhoird a chomh-líonadh.

Fostaí don Bhoird a bheith ina chomhalta den Tí den Oireachtas.

Meastachán don Bhoird a bheith ina chomhalta den Tí den Oireachtas.

Meastachán don Bhoird a bheith ina chomhalta den Tí den Oireachtas.

Feidhmeanna an Bhoird a chomh-líonadh.

Bronntanais don Bhoird.

Meastachán ón mBord.

Deontais don Bhord.	<p>16.—Féadfar deontas a foc leis an mBord gach bliain, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas, ina mbeidh cibé méid a cheadóidh an tAire, le comhthoiliú an Aire Airgeadais, i leith chaiteachais an Bhoird.</p>
Cuntais agus iniúchadh.	<p>17.—(1) Coimeádfaidh an Bord, i cibé foirm a cheadóidh an tAire 5 le comhthoiliú an Aire Airgeadais, na cuntais go léir is cuí agus is gnách ar an airgead go léir a gheobhaidh an Bord nó a chaithfidh sé, lena n-áirítear cuntas ioncaim agus caiteachais agus clár comhardaithe, agus, go háirithe, coimeádfaidh sé san fhoirm cheadaithe sin na cuntais speisialta sin go léir a ordóidh an tAire, uaidh féin 10 nó ar iarratas ón Aire Airgeadais, ó am go ham.</p>
Tuarascáil bhliantúil.	<p>(2) Déanfaidh an Bord cuntais a choimeádfar faoin alt seo a chur gach bliain faoi bhráid an Ard-Reactaire Cuntas agus Ciste lena n-iniúchadh agus, díreach tar éis an iniúchta, déanfar cóip den chuntas ioncaim agus caiteachais agus den chlár comhardaithe agus 15 den chuid eile sin (más ann) de na cuntais a ordóidh an tAire, tar éis dó dul i gcomhairle leis an Aire Airgeadais, agus cóip de thuras-cáil an Ard-Reactaire Cuntas agus Ciste ar na cuntais a thíolacadh don Aire, agus cuirfidh seisean faoi deara cóipeanna den chéanna a 20 leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas.</p>
An Bord do thabhairt eolas don Aire.	<p>18.—Cuirfidh an Bord faoi bhráid an Aire gach bliain, tráth nach déanaí ná cibé dáta a cheapfaidh an tAire, tuarascáil ar imeachtaí an Bhoird faoin Acht seo i gcaitheamh na bliana roimhe sin, agus cuirfidh an tAire faoi deara cóipeanna den tuarascáil a leagan faoi bhráid gach Tí den Oireachtas. 25</p>
Caiteachais.	<p>19.—Tabharfaidh an Bord don Aire aon eolas a iarrfaidh an tAire 6 am go ham maidir le comhlíonadh feidhmeanna an Bhoird.</p>
Gearrtheideal agus tosach feidhme.	<p>20.—Déanfar aon chaiteachais a thabhairt an tAire ag riadaradh an Actica seo a foc, a mhéid a cheadóidh an tAire Airgeadais, as airgead a sholáthróidh an tOireachtas. 30</p>
	<p>21.—(1) Féadfar an tAcht um Bord na Gaeilge, 1978, a ghairm den Actica seo.</p>
	<p>(2) Tiocfaidh an tAcht seo i ngníomh cibé dáta a cheapfaidh an tAire le hordú.</p>

—
An Chonradh do Bord
na Gaeilge a chur chun cinn
agus, go háirthe, a húsáid mar theanga bheo a
leathadh i measc an phobail, do shainiú comhdháinamh,
cumhachtaí agus dualgais an Bhoird
agus do dhéanamh socrú i dtaobh nithe eile a
bhaineann leis na nithe sin.

BILL

entitled

An Act to establish a Board, to be known as
Bord na Gaeilge, for the purpose of promoting
the Irish language and, in particular, extending
its use by the public as a living language, to define
the constitution, powers and duties of the
Board and to provide for other connected
matters.

BILLE

dá ngairtear

Acht do bhunú Bord, ar a dtabharfar Bord na
Gaeilge, d'fhoinn an Ghaeilge a chur chun cinn
agus, go háirthe, a húsáid mar theanga bheo a
leathadh i measc an phobail, do shainiú comhdháinamh,
cumhachtaí agus dualgais an Bhoird
agus do dhéanamh socrú i dtaobh nithe eile a
bhaineann leis na nithe sin.

Presented by the Minister for the Gaeltacht

Passed by Dáil Éireann, 31st May, 1978

Aire na Gaeltachta a thíolait

Ritheadh ag Dáil Éireann, 31 Bealtaine, 1978

DUBLIN:
PUBLISHED BY THE STATIONERY OFFICE.

To be purchased through any bookseller, or directly
from the Government Publications Sale Office,
G.P.O. Arcade, Dublin.

Printed by CAHILL (1976) LIMITED.

Price 16p

Wt. 122096/F/5. 950. 5/78. Cahill. (6437). G.16.

BAILE ÁTHA CLIATH:
ARNA FHOILSIÚ AG OIFIG AN tSOLÁTHAIR.

Le ceannach direach ón Oifig Dhiolra Foilseachán Rialtais,
An Stuara, Ard-Oifig an Phoist, Baile Átha Cliath, nó trí
aon dioltóir leabhar.

Cló-bhailte ag CAHILL (1976) LIMITED.

Praghias 16p